

Правила опису джерел і укладання бібліографічних списків.

Бібліографічний опис – один із видів згортання інформації. Бібліографічний опис містить необхідний та достатній мінімум відомостей про документ, який дозволяє ідентифікувати його в документальному потоці, тобто відрізнити його від інших документів.

Бібліографічний опис є сукупністю бібліографічних відомостей, що приводяться в певній послідовності, як про твір друку в цілому, так і про його частину або групу творів друку. Бібліографічний опис є основною частиною бібліографічного запису, який крім власне бібліографічного опису містить додатково: анотацію або реферат, терміни індексування (класифікаційні індекси і предметні рубрики), шифри зберігання та іншу інформацію про документ.

Вимоги до описання наведені за нормативними документами: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 ідентичний «ГОСТ 7.1–2003 Система стандартів по інформації, бібліотечному і видавничому делу. Библиографическая запись. Библиографическое описание. Общие требования и правила составления», «ГОСТ 7.0–2011 Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на русском языке», «ДСТУ 3582:2013 Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».

Загальні правила:

- Об'єктами складання бібліографічного опису є всі види опублікованих і неопублікованих документів на будь-яких носіях.
- Опис книги проводиться за титульним листом. Відомості, яких бракує, запозичують з інших місць книги: обкладинки, обороту титульного листа, передмови, змісту, випускних даних та ін., а також з джерел поза документом. Відомості, запозичені не з запропонованих джерел інформації, наводять у квадратних дужках.
- Мова бібліографічного опису, як правило, відповідає мові вихідних відомостей документа. Перевагу віддають вихідним відомостям на офіційній мові країни. Якщо вихідні відомості в документі на всіх мовах неповні, то вибирають мову, на якій приведені найповніші відомості.
- При укладанні бібліографічного опису з метою забезпечення його компактності можна застосовувати скорочення слів і словосполучень, пропуск частини елемента, об'єднання різних записів в один бібліографічний запис і інші прийоми скорочення. Не допускається скорочувати будь-які заголовки в будь-якій області.
- При укладанні бібліографічного опису дотримуються норми сучасної орфографії.
- Прописними літерами починають перше слово кожної області, а також перше слово наступних елементів: загального позначення матеріалу і будь-яких заголовків у всіх областях опису. Решту всіх елементів записують з малої літери.
- Вказівки на том, частину, випуск, номер, а також на рік видання наводяться арабськими цифрами.

Правила розстановки розділових знаків:

- . — (крапкою і тире) — розділяються між собою області бібліографічного опису;
- : (двокрапка) — перед відомостями, що відносяться до заголовка; перед найменуванням видавництва;
- / (коса риска) — перед відомостями про відповідальність;
- ; (крапка з комою) — у відомостях про відповідальність: для відокремлення основних авторів від інших осіб, що брали участь в створенні роботи; для відокремлення групи відомостей одна від одної; для відокремлення першого місця видання від подальшого;

- — після найменування видавництва, а при його відсутності — після місця видання; при відокремленні однорідних відомостей усередині групи; при відокремленні найменувань головної організації і її підрозділу або підпорядкованої до неї організації;
- // (дві косі риски) — для відокремлення частин аналітичного опису твору друку; перед заголовком збірки, багатомного або продовжуваного документу, періодичного документу, до складу якого входить описуваний документ;
- . (крапка) — ставиться в кінці бібліографічного опису.

Для чіткішого розділення областей і елементів, а також для розрізнення приписаної та граматичної пунктуації застосовують пропуски в один друкарський знак до і після приписаного знаку. Виняток становлять крапка і кома — пропуски залишають тільки після них. Круглі ті квадратні дужки розглядають як єдиний знак, попередній пробіл знаходиться перед першою (що відкриває), дужкою, а наступний пробіл — після другої (що зачиняє) дужки.

Назви місць видань наводяться повністю:

Київ
Москва
Ленінград
Санкт-Петербург
Ростов-на-Дону
Харків

Приклади бібліографічного опису:

Опис книги з одним автором

Корж М. На віку, як на довгій ниві: автобіогр. повість / Мікола Корж. — Харків : Майдан, 2001. — 274 с.

Опис книги з двома авторами

Черній А. М. Філософія : Твої кроки до мудрості : конспект-практикум / А. М. Черній, З. І. Тімошенко. — Київ : Від-во Європ. ун-ту, 2001. — 201 с.

Опис книги з трьома авторами

Уривалкін О. М. Історія України : навч. посіб. / О. М. Уривалкін, І. М. Конончук, Ю. Г. Шевченко. — Київ : Знання, 2001. — 240 с.

Опис книги, що має по над трьох авторів

Історія України : довідник / Г. Д. Темко, Л. С. Тупчієнко, Н. В. Бем [та ін.]. — Київ : Академія, 2001. — 479 с.

Опис книги, переведеної іноземної мови

Шарма Р. Монах, которий продал свой «феррари» : история об исполнении желаний / Р. Шарма ; пер. с англ. К. Вронский. — Київ : София, 2004. — 286 с. : ил., портр.

Опис збірки статей

Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : зб. наук. пр. — Київ : КДЛУ, 2001. — 239 с.

Опис словника

Современная философия : словарь и хрестоматия. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. — 511 с.

Опис багатомного видання (скорочена форма)

Новая философская энциклопедия : в 4 т. — Москва : Мысль, 2000—2001. — Т. 1—4.

Опис окремого тому

Багалій Д. І. Вибрані праці : у 6 т. Т. 1 :

Опис офіційного документа

Цивільний кодекс України : за станом на 1

Автобіографія. Ювілейні матеріали. лип. 2004 р. / Верховна Рада України. —
Бібліографія / Д. І. Багалій. — Харків : ХП Київ : Парламент. вид-во, 2004. 352 с.
«НУА» ; Золоті сторінки, 1999. — 600 с.: іл.

Аналітичний опис статті з журналу

Журавльова О. І. Стародавні релігійні вірування українців / О. І. Журавльова // Наука. Релігія. — 2001. — № 2. — С. 168—174.

Опис статті з продовжуваного видання

Телехов В. Д. Наука как объект художественного отображения / В. Д. Телехов // Вестн. Харьк. ун-та. — 1999. — № 185 : Сер. : Филология. — Вып. 12. — С. 3—9.

Аналітичний опис статті із збірки

Глотц П. Европейская идентичность / П. Глотц // Образ Европы : пробл.-темат. сб. — Москва, 2000. — С. 19—25.

Аналітичний опис статті з газети

Лашук Ю. Україна — Польша: культура взаємин / Ю. Лашук // Культура і життя . — 2002. — 1 трав.

Опис архівних матеріалів

Указується найменування архіву (у скороченій формі), номер архівного фонду, опису, одиниці зберігання (справи), листа (листів):

ГАХО, ф. 1010, оп. 3, д. 21, л. 17.

Оформлення посилань:

У тексті в посиланні на твір, що включений до списку літератури, необхідно в квадратних дужках вказати номер, під яким цей твір значиться в списку, номер тому, частини, випуску (для багатотомного видання) і в необхідних випадках сторінку, на яку посилається автор.

Приклади:

на один твір	[18]
на декілька творів	[18; 20; 25;108]
на багатотомне видання	[25, т.2]
на конкретну сторінку твору	[32, з. 150]

Оформлення списку літератури:

Застосовується декілька способів угруповання матеріалу в списку літератури: алфавітний, систематичний, хронологічний, по розділах роботи, в порядку цитування та згадки літератури в тексті.

Потім слідує література на іноземних мовах у порядку латинського алфавіту.

Схема опису електронного ресурсу:

Основний заголовок [Загальне позначення матеріалу] = Паралельний заголовок: відомості, що відносяться до заголовка / відомості про відповідальність. — Відомості про видання = паралельні відомості про видання / відомості про відповідальність, що відносяться до видання, додаткові відомості про видання. — Позначення виду ресурсу (об'єм ресурсу). — Місце видання: ім'я видавця, дата видання (Місце виготовлення: ім'я виробника, дата виготовлення). — Специфічне позначення матеріалу і кількість фізичних одиниць: інші фізичні характеристики; розмір + відомості про супровідний матеріал. — (Основний заголовок серії або підсерії = Паралельний заголовок серії або підсерії: відомості, що відносяться до заголовка серії або підсерії / відомості про відповідальність, що відносяться до серії або підсерії, ISSN; нумерація усередині серії або підсерії).- Примітка. — Стандартний номер. — Ключовий заголовок: умови доступності і (або) ціна. — Дата останнього звернення.

Приклад:

Електронний каталог ГПНТБ Росії [Електронний ресурс] : база даних містить відомості про всі види літ., що поступає до фонду ГПНТБ Росії. — Електрон. данні. (5 файлів, 178 тис. записів). — Москва. — [199—]. — Режим доступу : <http://www.gpntb.ru/win/search/help/el-kat.html>. — Загол. з екрану. — (Дата звернення: 15.01.2015).